

Meleshchenko A. I.

Brener A. V

Vorovska K. A.

Zaporizhzhya National Technical University

CURRENT TRENDS IN THE UKRAINIAN AND INTERNATIONAL MARKETS OF NON-STATE PENSION INSURANCE

Summary

The article highlights the trends and current state of non-state pension insurance system in Ukraine and in the United States of America. Special attention was given to research and coverage of insurance companies in the pension system of Ukraine and the USA. The experience of the USA in the field of private pension insurance and the possibility of its usage in Ukraine was analyzed in the article. The problems were defined and the ways of improving the private pension system in Ukraine were suggested in the article.

Key words: pensions, private/state pension insurance, the insurance company, holding, investments, annuities, pension plans.

УДК 336.71

Бугель Ю. В.

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету

СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ АКТИВІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЬНИМ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Визначено сутність та значення сек'юритизації як перспективного способу управління портфельним кредитним ризиком комерційних банків. Обґрунтовано проблеми впровадження в Україні ефективно функціонуючих схем сек'юритизації банківських кредитних портфелів. Запропоновано практичні рекомендації щодо використання даного методу мінімізації кредитного ризику у вітчизняній банківській практиці.
Ключові слова: сек'юритизація, банківські активи, кредитний ризик, кредитний портфель, фінансові посередники.

Постановка проблеми. Нестабільність на світових фінансових ринках, збільшення й масштабність корпоративних банкрутств, незавершеність ринкових інституційних перетворень в економіці нашої країни, зростання темпів інфляції зумовлюють об'єктивну потребу у пошуку більш ефективних способів управління портфельним кредитним ризиком комерційних банків. У якості важливого й перспективного напрямку для практичної реалізації цього завдання можна розглянути використання такого способу управління кредитним портфелем банку як сек'юритизація активів, яка передбачає перетворення наданих банками кредитів на ліквідні цінні папери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий внесок у дослідження проблем сек'юритизації належить таким вченим-економістам, як А. Азріліян, А. Борисов, А. Грязнова, Є. Щетинін, Ю. Прудніков, О. Ковальов та іншим.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість зарубіжних і вітчизняних наукових праць, присвячених сек'юритизації банківських активів, практичний аспект застосування цього інструменту в системі управління банківськими ризиками (у першу чергу, управління портфельним кредитним ризиком) вивчено недостатньо й потребує подальшого дослідження.

Метою статті є обґрунтування сутності та значення сек'юритизації як перспективного способу управління кредитним портфелем комерційного банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи питання сек'юритизації, необхідно від-

значити наявність різноманітних і суперечливих підходів щодо розуміння сутності цього складного терміну як у вітчизняній, так і в зарубіжній економічній літературі. Так, досить часто вживаним є таке розуміння сек'юритизації, яке наводиться в роботах А. Борисова, А. Азріліяна та деяких інших авторів, як «розширення використання цінних паперів у якості інструмента регулювання ринкових відносин і позичкового капіталу» [1, с. 676; 2, с. 609]. Утім таке визначення є надто широким.

Інший підхід, запропонований у праці А. Грязнової, передбачає розуміння сек'юритизації як залучення фінансових коштів шляхом випуску боргових цінних паперів замість отримання банківських позичок [3, с. 884]. Цей підхід, навпаки, є надто вузьким для розуміння реальних можливостей використання сек'юритизації. Аналогічним чином слід розцінювати й визначення сек'юритизації, запропоноване Є. Щетиніним та Ю. Прудніковим, як фінансування або рефінансування яких-небудь активів компанії, що приносять дохід шляхом перетворення таких активів на ліквідну форму через випуск облігацій або інших цінних паперів [4, с. 25]. Більш ґрунтовним видається тлумачення сек'юритизації О. Ковальова: «специфічна банківська техніка, за допомогою якої фінансові посередники (інвестори, фінансові компанії) отримують можливість інвестувати в окремі банківські активи, не купуючи їх цілком або частинами [5, с. 233]. Подібним є визначення сек'юритизації Дж. Сінкі як продажу позичок, які оформлені як цінні папери й саме у такому вигляді продані інвесторам [6, с. 15]. З точки зору

таких зарубіжних авторів, як А. Поллард, Ж. Пасейк, К. Елліс, Ж. Дейлі, «у контексті банківської діяльності цей термін означає взяти активи банку, що діють, типу позички під заставу, приєднати до них подібні активи, випустити цінні папери, прямо чи опосередковано пов'язані з цими активами, і продати дані цінні папери на вторинному ринку цінних паперів» [7, с. 359]. Отже, такі визначення наближають нас до розуміння сутності сек'юритизації саме в контексті банківської діяльності.

Однак далеко не всі зарубіжні і вітчизняні фахівці схильні розглядати сек'юритизацію з позицій управління банківськими активами в цілому й кредитним портфелем зокрема. Так, американський економіст Р. Габбард вважає сек'юритизацію трансформацією традиційних неліквідних фінансових активів (таких, як кредити та застави під нерухомість) у ринкові цінні папери для торгівлі ними на ринку капіталів [8, с. 404]. Подібних же позицій дотримуються і деякі вітчизняні автори. Зокрема, у праці колективу авторів під керівництвом В. Стельмах наводиться таке тлумачення сек'юритизації: «це спосіб трансформування боргових зобов'язань у ліквідні інструменти ринку капіталів (цінні папери)» [9, с. 474]. Як бачимо, у подібних визначеннях саме про банківську діяльність не йдеться взагалі.

Однак, з огляду на предмет нашого дослідження, потрібно розуміти, що йдеться не так про ті чи інші види банківських активів, які можуть набувати найрізноманітніших форм, і тим більше не так про окремі види банківських позичок, як про їх сукупність, що, власне, й утворює кредитний портфель банку, управляти ризиком якого потрібно з використанням такого способу, як сек'юритизація. Відтак сек'юритизацію більш доцільно, на нашу думку, визначити як специфічний спосіб управління кредитним портфелем комерційного банку, що передбачає випуск цінних паперів, джерелом платежів за якими слугують надані банком групи однорідних кредитів. Такими групами однорідних кредитів можуть бути іпотечні, споживчі, окремі цільові або інші види позичок. Інакше кажучи йдеться про заміну неринкових активів, якими є банківські кредити, на ринкові, якими є цінні папери, що у такий спосіб забезпечує зниження ризику та дає банку змогу отримати додаткове фінансування. Цього

можна досягнути шляхом виділення певної частини кредитного портфеля і оформлення заборгованості за відповідними позичками таким чином, щоб покупці цінних паперів могли забезпечити повернення своїх вкладень на основі таких конкретних зобов'язань.

Економічно сек'юритизація охоплює значно ширший спектр дій при управлінні кредитними ризиками, що виникають за активами банку, аніж простий продаж кредитного портфеля. Разом з тим сек'юритизація дає змогу більш універсально й ефективно компенсувати кредитні ризики за сформованим портфелем банківських позичок. Усвідомлюючи великі можливості, що відкриваються як перед позичальниками, так і кредиторами під час сек'юритизації банківських активів, у більшості розвинених країн нині активізується діяльність із трансформації неринкових зобов'язань на ринкові. Розмаїття й мобільність механізму сек'юритизації, структурування платежів й умов угод дає інвесторам можливість створювати фінансові інструменти відповідно до власних запитів.

Однак, безумовно, сек'юритизація як метод управління кредитним портфелем має великий інтерес насамперед саме для комерційних банків, в яких є значні портфелі однорідних кредитів і потребують адекватних засобів управління ними. При цьому головними цілями, які можуть ставитись банківським менеджментом у процесі реалізації відповідних операцій, є:

- підвищення рівня прибутковості на власний капітал;
- диверсифікація джерел залучення коштів;
- зниження вартості залучення капіталу (за допомогою того, що кредитний рейтинг сек'юритизованих цінних паперів може бути вищий, ніж рейтинг емітента);
- залучення ресурсів на триваліший термін (порівняно зі звичайним кредитуванням);
- дотримання вимог щодо достатності власного банківського капіталу;
- зниження рівня ризику кредитного портфеля шляхом перекладення кредитних ризиків на більшість інвесторів – власників цінних паперів, випущених на основі сек'юритизації портфеля;
- продовження отримання прибутку від кредитного портфеля як маржі між середньою ставкою розміщення кредитного портфеля й нижчою

Таблиця 1

Порівняльна характеристика балансового й позабалансового способу сек'юритизації активів під час управління кредитним портфелем комерційного банку

Характеристика основних ознак	Балансовий спосіб сек'юритизації	Позабалансовий спосіб сек'юритизації
Перебування прав за наданими банком кредитами	Права перебувають на балансі первинного кредитора – комерційного банку	Права передаються від первинного кредитора (оригінатора) спеціальній юридичній особі
Відповідальність первинного кредитора за емітованими цінними паперами	Власним капіталом первинного кредитора	Вартістю застави за кредитами, переданими спеціальній юридичній особі
Ризик дострокового погашення емітованих цінних паперів	Несе банк-емітент	Несе інвестор
Кредитний рейтинг емітованих цінних паперів	Залежить виключно від рейтингу первинного кредитора (оригінатора) і не може перевищувати його	Рейтинг визначається рейтингом оригінатора, однак може бути вищим за допомогою засобів кредитної підтримки з боку гарантів
Ризик затримки виплат	Імовірність у разі порушення справи про банкрутство відносно оригінатора	Виключений
Кредитний ризик	Не передається, оскільки його несе банк-емітент цінних паперів	Передається інвесторам спеціальної юридичної особи
Порядок погашення	Разова виплата номіналу цінних паперів без можливостей дострокового погашення	Виплати в установлені строки із можливістю дострокового погашення

ставкою відсотка цінних паперів, випущених на основі сек'юритизації даного портфеля;

– створення публічної кредитної історії як на українському, так і на міжнародному ринках капіталу.

Слід відзначити, що у розвинених країнах існує два основних підходи щодо проведення операцій із сек'юритизації банківських кредитних портфелів: німецький (континентальний або балансовий) і американський (англо-саксонський або позабалансовий), кожен з яких має свої характерні ознаки (див. табл. 1).

Узагальнена схема під час використання балансової сек'юритизації виглядає таким чином. Комерційний банк видає кредити позичальникам. При цьому кредити видаються за певними стандартами (за метою й термінами, відсотковими ставками, умовами надання й погашення кредиту, певними якостями забезпечення; характеристиками можливих кредитних ризиків), для того, щоб згодом банк зміг об'єднати їх у пул. На основі пулу кредитів банком випускаються облигації (Pfandbrief), за якими забезпеченням слугують права вимоги на повернення основної суми боргу і сплату відсотків за кредитними угодами. Потім облигації продаються інвесторам, причому банк-емітент зобов'язується виплачувати інвесторам платежі шляхом погашення позичальниками суми основного боргу й відсотків за кредитами. Кредити залишаються на балансі банку, але виділяються на окремому реєстрі обліку. Облигації ж гарантують першочергове право вимоги їх власників на ці активи банку у випадку банкрутства емітента, оскільки сек'юритизовані активи виділяються із конкурсної маси.

Власникам облигацій забезпечується захист їх прав шляхом дотримання емітентами трьох принципів: спеціалізації; забезпечення; конгруентності. Сенс першого принципу полягає у тому, що банкам дозволені тільки певні види кредитних операцій (наприклад, іпотечне кредитування) і заборонені всі інші види кредитування. Обмежена кількість видів кредитних операцій, що здійснюються банками, сприяє високій ефективності їх роботи та дає змогу мати менший, ніж в інших банках, персонал, а отже, витрати на утримання персоналу й інші видатки у цьому банку не такі значні, що визначає вищу економічну ефективність його діяльності, а відтак знижує ризик банкрутства.

Сутність другого принципу полягає в тому, що для задоволення вимог держателів Pfandbrief банк має створити забезпечення цих облигацій. Таким чином, держателі облигацій у разі банкрутства банку зможуть розраховувати на пріоритетне задоволення своїх вимог із цих коштів. Для забезпечення облигацій можна використовувати лише ті права вимоги, сума кредиту за якими не перевищує 60% встановленої вартості об'єкту застави. Крім того, за власниками облигацій закріплено переважне право перед іншими кредиторами банку із задоволення їхніх вимог у разі банкрутства банку.

Сенс принципу конгруентності полягає в тому, що за своїми умовами вимоги комерційних банків по відношенню до позичальників за кредитами, під які випущені облигації, і зобов'язання банків Pfandbrief перед їх інвесторами повинні співвідноситися один з одним. Встановлено, що загальна сумарна вартість випущених банком Pfandbrief повинна бути покрита грошовими вимогами у розмірі їх номіналу щонайменше у такій самій вар-

тості та щонайменше такими самими доходами від відсотків. Це так звана конгруентність забезпечення.

Однак потрібно відзначити, що німецький підхід до сек'юритизації банківських кредитів має низку значних, на наш погляд, недоліків, яких позбавлена американська модель. Зокрема, по-перше, у разі банкрутства банку пул кредитів, що слугував забезпеченням випущених облигацій, реалізовується, і за допомогою цих коштів погашаються облигації. Якщо ж їх виявиться недостатньо, то інвесторам виплачуються кошти у загальній черговості кредиторів. По-друге, неможливо є повна ізоляція емітованих цінних паперів від ризику банку-емітента, а відтак існує ризик дострокового погашення облигацій із-за банкрутства банку. По-третє, при необхідності продажу пулу існує ризик заниженої його оцінки навіть при дуже хорошій якості кредитів, які до нього входять. Ці недоліки суттєво впливають на вартість емітованих банком фінансових інструментів. Необхідно вказати, що із-за них у німецькій моделі сек'юритизації емітованим цінним паперам неможливо присвоїти кредитний рейтинг вищий за рейтинг компанії, що їх емітувала, що значно знижує ефективність даного механізму як інструменту управління кредитним портфелем банку.

У американській (англо-саксонській) моделі використовується позабалансова сек'юритизація, за якої сек'юритизовані активи виводяться (продаються) в структуру незалежної компанії SPV (special purpose vehicle), якою є спеціальна юридична особа, тобто юридично незалежна від банка-оригінатора, що і надає відповідні кредити. Відтак під позабалансовою сек'юритизацією розуміють такий спосіб управління кредитним портфелем банку, що передбачає передачу прав вимог за наданими банком кредитами спеціальній юридичній особі, яка фінансує придбання активів за допомогою випуску боргових інструментів. Позабалансова сек'юритизація отримала найбільший розвиток у США, Австралії, Великобританії, а також низка країн Азії та Латинської Америки.

За англо-саксонським способом сек'юритизації спеціальна юридична особа емітує боргові цінні папери, які продаються інвесторам. Облигації, що випускаються компанією (SPV), забезпечені конкретними банківськими активами – правами вимоги за виданими банком кредитами. Купони цих інструментів виплачуються з майбутніх платежів по кредитах.

У найбільш загальному вигляді схема позабалансової сек'юритизації виглядає таким чином: 1) комерційний банк як первинний кредитор (оригінатор) надає кредити позичальникам та отримує право на платежі за кредитом і право заставодержателя (право на звернення стягнення на предмет застави у разі невиконання боржником своїх зобов'язань і на задоволення своїх вимог із вартості закладеного майна); 2) купуючи права вимоги за кредитом у банку (первинного кредитора), спеціально створений орган (special purpose vehicle) набуває прав кредитора і прав заставодержателя, зокрема право звернути стягнення на предмет застави у разі невиконання позичальником своїх зобов'язань. При цьому банк, як правило, продовжує обслуговування кредитів. Цей же банк здійснює процедуру звернення стягнення на заставне забезпечення, у випадку, якщо боржник за кредитом із пулу не виконує своїх зобов'язань; 3) SPV,

зібравши пул однотипних кредитів, випускає на його основі свої цінні папери і продає їх інвесторам.

У банку-оригінатора зазвичай залишається пайовий папір. Порівняння між борговими й пайовими паперами SPV аналогічне до порівняння між облігаціями й акціями підприємства: спочатку виплачується те, що належить за борговими інструментами, причому сума визначається чітко, а те, що залишилося, припадає на пайовий інструмент, тобто перетворюється на додатковий дохід банку-оригінатора. У зв'язку з цим сек'юритизовані активи виявляються ізольованими від інших ризиків банку-оригінатора. Якщо в нього виникають які-небудь проблеми, вони не стосуються інвесторів: їм сплачується належне. Кредитори ж банку-оригінатора не можуть пред'явити претензії на сек'юритизовані активи. Оцінення сек'юритизованих інструментів залежить від того, наскільки ризикованими є активи. Якщо вона зроблена неправильно, й інвестори не отримали очікуваного доходу, вони не мають права пред'явити претензії банку-оригінатору, тобто оригінатор повністю передає кредитний ризик. Структура ж SPV залишається абсолютно прозорою і побудована таким чином, що оголосити цю компанію банкрутом практично неможливо.

Водночас потрібно відзначити, що американському типу сек'юритизації притаманні певні недоліки, зокрема висока собівартість продажу активів, складність податкового обліку, необхідність розголошення конфіденційної інформації про позичальника.

Однак, незважаючи на зазначені недоліки обох моделей, необхідно розуміти, що сек'юритизація в перспективі може стати одним із найбільш потужних інструментів управління ризиками банківських кредитних портфелів з однорідними характеристиками. Процес сек'юритизації не тільки дозволяє залучити кошти для розвитку банку, а й значно покращує його нормативи, підвищує фінансову стійкість банку, розчищає його баланс і, на нашу думку, дає можливість гнучко управляти кредитним портфелем в плані мінімізації ризиків. Адже сек'юритизувати можна практично будь-який скільки-небудь стійкий потік майбутніх платежів, тобто будь-який актив, яким володіє банк. На практиці це означає, що банки можуть піддати сек'юритизації не тільки іпотечні кредити, а й усілякі кредити на споживчі потреби: на освіту, на придбання автомобілів, різні кредити не тільки фізичним, а й юридичним особам і навіть дебіторську заборгованість за факторингом. Таким чином, сек'юритизація може відкрити вітчизняним банківським кредитним ризик-менеджерам великі можливості в управлінні кредитними портфелями банків.

Висновки. У ході дослідження необхідно відзначити, що можливості виділення кредитного ризику в самостійний об'єкт торгівлі визначає

вагоме значення сек'юритизації як дієвого інструмента управління кредитним портфелем, підвищення його ефективності та в перспективі може стати альтернативою до страхування та інших механізмів мінімізації кредитного ризику. Проте більшість українських банків не поспішають реалізовувати сек'юритизацію своїх активів, що можна пояснити декількома причинами.

По-перше, нерозвинутою законодавчою базою. Нормативне регулювання сек'юритизації активів повинно відповідати правовому вирішенню питань з передачі прав вимог, корпоративному законодавству, законодавству щодо банкрутства, податкового й банківського законодавства тощо. Нині операції сек'юритизації не є об'єктом спеціалізованого українського законодавства, тому і відсутня уніфікована документація оформлення подібних операцій. Чималі труднощі виникають і під час їх обліку. Не встановлено правовий статус SPV, не розглянуто специфіку оподаткування. У Законі України «Про іпотечні облігації» описано тільки єдиний механізм сек'юритизації – сек'юритизація іпотечних позик. Актуальним залишається питання розробки і впровадження закону, що регламентує усі форми сек'юритизації, а також унесення необхідних поправок у чинні законодавчі акти.

По-друге, в Україні відсутня ефективна ринкова інфраструктура. Недостатність ліквідних фінансових інструментів, негнучкість податкової системи, обмежена кількість кредитоспроможних учасників фінансового ринку.

По-третє, низький рівень стандартизації кредитів. Вітчизняним банкам бракує алгоритму формування пулів з однорідних активів.

По-четверте, низький кредитний рейтинг України. На початку 2015 р. міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings знизило довгостроковий рейтинг України в іноземній валюті з рівня «ССС» (дефолт видається реальною можливістю, здатність виконувати фінансові зобов'язання цілком залежить від стійкої та сприятливої ділової або економічної кон'юнктури) до «СС» (ймовірний дефолт) і підтвердила рейтинг дефолту емітента (РДЕ) України в національній валюті на рівні «ССС». Це означає, що дефолт України є більш ймовірним, ніж раніше. Крім того, спеціалісти Fitch Ratings зазначають, що «в короткостроковій перспективі не можуть уявити ситуацію, за якої оцінку підвищили б».

Проте, сучасна фінансова криза довела необхідність дослідження сек'юритизації банківських активів як одного з інструментів управління кредитним ризиком банківської установи. Але процес сек'юритизації має й власні ризики, які можливо знизити за допомогою підвищення вимог до оригінаторів, рейтингових агенцій, спеціалізованих юридичних компаній. Потребують подальшого дослідження напрямки вирішення проблем, що заважають подальшому розвитку цього інструменту системи управління ризиками.

Список літератури:

1. Борисов А. Большой экономический словарь / А. Борисов. – М. : Книжн. мир, 1999. – 895 с.
2. Большой экономический словарь / под ред. А. Азрилияна. – М. : Ин-т нов. экономики, 1997. – 864 с.
3. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / [под общ. ред. А. Грязновой]. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 1168 с.
4. Щетинин Е. О современных подходах к страхованию кредитных рисков / Е. Щетинин, Ю. Прудников // Финансы и кредит. – 2007. – № 39. – С. 25–33.
5. Ковалев А. Кредитный риск-менеджмент : [монография] / А. Ковалев. – К. : Сузір'я, 2007. – 406 с.
6. Синки Дж., мл. Управление финансами в коммерческом банке / Дж. Синки мл. ; пер. с англ. Н. Адонина. – М. : Catallaxy, 1994. – 962 с.

7. Поллард А. Банковское право США / А. Поллард, Ж. Пассейк, К. Эллис, Ж. Дейли ; пер. с англ. Р. Жданкіна. – М. : Прогресс, 1998. – 768 с.
8. Габбард Р. Гроші, фінансова система та економіка / Р. Габбард ; пер. з англ. М. Кожевіна. – К. : КНЕУ, 2004. – 889 с.
9. Енциклопедія банківської справи України / за ред. В. Стельмаха. – К. : Молодь : Ін Юре, 2001. – 680 с.

Бугель Ю. В.

Чертковский учебно-научный институт предпринимательства и бизнеса
Тернопольского национального экономического университета

СЕКЬЮРИТИЗАЦИЯ БАНКОВСКИХ АКТИВОВ КАК ИНСТРУМЕНТ УПРАВЛЕНИЯ ПОРТФЕЛЬНЫМ КРЕДИТНЫМ РИСКОМ БАНКА

Резюме

Определена сущность и значение секьюритизации как перспективного способа управления портфельным кредитным риском коммерческих банков. Обоснованно проблемы внедрения в Украине эффективно функционирующих схем секьюритизации банковских кредитных портфелей. Предложены практические рекомендации по использованию данного метода минимизации кредитного риска в отечественной банковской практике.

Ключевые слова: секьюритизация, банковские активы, кредитный риск, кредитный портфель, финансовые посредники.

Bugel J. V.

Ternopil National Economic University
Chortkiv Educational Institute Entrepreneurship and Business

SECURITIZATION OF BANK ASSETS AS A MANAGEMENT TOOL OF PORTFOLIO CREDIT RISK OF THE BANK

Summary

The article defines the essence and importance of securitization as a promising way of managing portfolio credit risk of commercial banks. It grounded the problems of implementation in Ukraine effectively functioning schemes of securitization of bank loan portfolios. Practical recommendations for the use of this method of minimizing credit risk in domestic banking practice are given.

Key words: securitization of bank assets, credit risk, credit portfolio and financial intermediaries.

УДК 336.71(477)

Денис О. Б.

Львівський навчально-науковий інститут
Університету банківської справи

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ КОНФЛІКТІВ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН У БАНКАХ УКРАЇНИ

Досліджено еволюцію розвитку корпоративних відносин в банківських установах України. Виділено етапи формування корпоративних відносин та роль ключових учасників корпоративних відносин. Окреслено вплив кризи на розвиток конфліктів інтересів в банках.

Ключові слова: банк, корпоративні відносини, корпоративний конфлікт, банківська криза, регуляторна політика.

Постановка проблеми. Серед проблем розвитку банківського корпоративного сектору України, питання вирішення конфліктів інтересів учасників корпоративних відносин (акціонерів, менеджерів, клієнтів банків та регуляторів) посідають важливе місце. Це зумовлено тим, що необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості банків є формування організаційної стійкості, яке забезпечується збалансуванням інтересів учасників корпоративних відносин в банках.

Досвід країн з розвинутою економікою показує, що, побудова ефективних механізмів збалансування інтересів учасників корпоративних відносин потребує їх відповідності моделі корпо-

ративних відносин у банках та етапу розвитку банківської системи.

З огляду на це, актуальність дослідження еволюції розвитку конфліктів інтересів учасників корпоративних відносин в банках України не викликає сумнівів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Опрацювання наукових праць свідчить, що проблематика конфліктів інтересів учасників корпоративних відносин в банках привертала увагу багатьох дослідників, серед яких слід відзначити праці

П. Млберта, Дж. Макея, М. Хари, Лавена, Лівайна, П. Сайсанеллі, О. Костюка, Я. Головіної.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас віддаючи належне напра-